

Вплив державних запозичень на економічний розвиток регіонів України

В умовах поглиблення економічних реформ і кризових явищ важливого значення набуває необхідність пошуку теоретичних і практичних шляхів, спрямованих на забезпечення сталого розвитку регіонів України. Одним з основних напрямків наукових досліджень в сучасних умовах є удосконалення бюджетного наповнення у регіонах, що є запорукою поживлення фінансування економічних та інвестиційних програм. Найбільш поширеною формою залучення коштів є отримання позик міжнародних фінансових організацій.

Діяльність іноземних комерційних банків та міжнародних фінансових організацій набуває все більш вагомшого значення для України. Вона сприяє стабілізації, прогресу та є важливим джерелом залучення додаткових фінансових ресурсів до національної економіки. Основними напрямками співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями та іноземними державами є вирішенням соціальних та екологічних проблем територіальних громад, фінансування міжнародних транспортних коридорів, міської інфраструктури та комунальних підприємств, зростання кількості інвестиційних і кредитних проектів, спрямованих на підтримку приватного сектору, збільшення кількості проектів, пов'язаних із розвитком регіонів [1, с. 154].

На жаль, економічний ефект залучення державних позик в Україні поки що досить скромний. Кошти здебільшого спрямовуються на вирішення соціальних проблем та інституційні реформи, тобто на створення передумов для подальшого економічного розвитку. Таке використання запозичень є характерним для початкового періоду економічної трансформації суспільства.

В ході аналізу стану та розвитку економіки України, спостерігається деякий вплив іноземних держав на розвиток галузей та регіонів країни через прямі іноземні інвестиції та кредитні ресурси банківських установ. Відтак впродовж останніх років галузева структура іноземних кредитів не змінюється та має свою направленість на промисловість, переважно переробну, та фінансову діяльність. Найбільший відсоток коштів, отриманих від іноземних держав, зосереджений у Києві (39,4 %), що можна пояснити розмірами та державним статусом міста, великою кількістю працюючих підприємств. У Дніпропетровську, Харківську та Донецьку області було залучено близько 7,0%, 5,1% та 4,1% відповідно. Загалом на промислово орієнтовані регіони Лівобережжя, де зосереджено крупні гірничо-добувні, металургійні та машинобудівні комбінати, було направлено близько 19,8 % загального обсягу іноземних кредитів [2]. Однак, враховуючи те, що Україна володіє найбільш родючими землями, доречніше було б спрямовувати залучені кошти на розвиток сільського господарства та інвестиційно-інноваційне забезпечення аграрного сектору економіки.

Економіка регіонів характеризується значним зниженням темпів розвитку, про що свідчить аналіз кількості збиткових підприємств. Таке погіршення стану підприємств реального сектору економіки, пов'язане з недостатністю власних коштів, високою ціною кредитних ресурсів та відсутністю необхідної фінансової прозорості діяльності уряду.

Іноземні кредити залучаються у найбільш привабливі для закордону регіони та галузі економіки. Підприємства з іноземним капіталом є більш привабливими для подальшого фінансування та мають можливість вдосконалювати й періодично оновлювати свої технології, обладнання, тим самим підвищувати якість продукції, послуг. На даний момент в Україні збільшується кількість банків з іноземним капіталом, які на власний розсуд, враховуючи, в першу чергу, власні інтереси, визначають пріоритетність розвитку (кредитування) регіонів. Таким чином, в Україні у процесі економічного зростання спостерігається посилення диференціації регіонів за рівнями основних економічних показників. Таке становище негативно впливає на підтримання територіальної єдності та цілісності держави, створює економічне підґрунтя для сепаратизму та автономізації.

Отже, іноземні кредити здійснюють позитивний вплив на регіональний розвиток економіки України, якщо вони залучаються для розв'язання проблем ринкового реформування: здійснення реструктуризації народного господарства, модернізації технологічного базису підприємств (фірм), розвитку експортного потенціалу, насичення внутрішнього ринку товарами вітчизняного споживання, проведення структурних реформ, посилення конкуренції, фінансування інвестиційних проектів. Державні запозичення, що спрямовуються лише на погашення дефіциту бюджету, найчастіше не поліпшують соціально-економічну ситуацію.

Відтак для підвищення ефективності державних запозичень в Україні доцільним, на нашу думку, є подальше вдосконалення механізму залучення, використання й погашення позик; обмеження й поступова відмова від іноземних кредитів на покриття дефіциту бюджету; спрямування позик на стимулювання національного виробництва, розвиток наукомістких проектів, які дозволять отримати високий приріст доданої вартості; забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів; жорсткий контроль та постійне звітування щодо напрямків використання залучених коштів.

Список використаних джерел

1. Бідник Н.Б. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями як чинник економічного розвитку держави / Н.Б. Бідник // Науковий вісник НЛТУ України. - 2011. - Вип. 19. - С. 153-157.
2. Соціально-економічне становище регіонів України / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Кабанов В.Г. Активізація фінансових інвестицій як складова стратегії стабілізації та росту економіки / В.Г. Кабанов // Фінанси України. - 2010. - № 5. - С. 39-48.